

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Bättre konsekvensutredningar (Ds 2022:22)

IFAU har läst promemorian ”Bättre konsekvensutredningar” med utgångspunkt i vårt uppdrag att följa upp och utvärdera arbetsmarknads- och utbildningspolitik samt arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. Det betyder att de konsekvensanalyser vi ser framför oss är sådana som berör förslag inom dessa områden.

Sammanfattning

IFAU har i flera remissvar givit synpunkten att det saknats en ändamålsenlig konsekvensanalys av de förslag som presenterats. Därför är IFAU positiva till många av förslagen i promemorian ”Bättre konsekvensutredningar”, som i allt väsentligt är genomtänkt och genomarbetad.

IFAU ser positivt på att

- konsekvensutredningar ska omges av ett enhetligt regelverk (avsnitt 6.1),
- konsekvensutredningar ska komma in tidigare i (vara en del av) beslutsprocessen (avsnitt 6.3),
- det ska förtydligas vad en konsekvensutredning ska innehålla (avsnitt 6.3),
- omfattningen av en konsekvensutredning ska stå i proportion till förslagets omfattning och effekter (avsnitt 6.3), samt att
- konsekvensutredningar ska följas upp och granskas (avsnitt 6.6).

IFAU vill dock lyfta att

- det hade varit önskvärt med en utförligare diskussion kring behovet av data, effektutvärderingar och utvärderingsbarhet av reformer för att skapa ändamålsenliga konsekvensutredningar (avsnitt 5.3),
- behovet av metodstöd kopplat till konsekvensutredningar hade kunnat diskuteras utförligare (avsnitt 6.5), samt att
- en analys av hur en bredare granskningsfunktion av konsekvensutredningar skulle kunna utformas bör genomföras (avsnitt 8.5).

Datum
2022-11-03

Data, effektutvärderingar och utvärderingsbarhet

Det är svårt att bedöma i vilken utsträckning förslagen i promemorian kommer ha någon faktisk påverkan på de konsekvensanalyser som kommer att göras för förslag inom t.ex. arbetsmarknads- och utbildningspolitiken.

Inom arbetsmarknadspolitiken är ofta syftet med ett förslag att öka sysselsättningen (minska arbetslösheten) och inom utbildningspolitiken att förbättra elevernas studieprestationer. För att kunna bedöma (kostnads-)effektiviteten i sådana förslag behövs sifferstatta bedömningar baserade på relevanta data och trovärdiga effektutvärderingar. Här handlar svårigheterna framför allt om att de förutsättningarna – i form av data och effektutvärderingar – inte alltid finns.

I promemorian står att *”En konsekvensutredning med ett samhällsekonomiskt perspektiv bör i första hand ses som en strukturerad och allsidig bedömning av ett förslags konsekvenser för samhällets aktörer”*. IFAU menar att konsekvensutredningar enligt denna princip riskerar att bli för vaga och inte tillräckliga för att utgöra ett ändamålsenligt beslutsunderlag.

IFAU hade gärna sett att utredningen i stället tagit fasta på förslag som förbättrar förutsättningarna för sifferstatta konsekvensanalyser i form av t.ex. bättre datatillgång och utvärderingsbarhet av reformer. IFAU vill i det sammanhanget särskilt lyfta promemorians tanke att det i konsekvensutredningar ska ingå att göra förslag utvärderingsbara. Den tanken är särskilt viktig i de fall där det saknas underlag för att bedöma effekterna av ett förslag. IFAU menar att om det saknas underlag för trovärdiga bedömningar av ett förslag, bör förslaget införas på ett sådant sätt att det skapar förutsättningar för utvärdering.

Metodstöd

Att genomföra konsekvensutredningar är ofta svårt och tidsödande. Detta lyfts i promemorian och vikten av metodstöd problematiseras. IFAU kan inte avgöra om ESV är rätt part för att säkerställa metodutveckling, vägledning och utbildning för konsekvensutredningar. IFAU hade dock önskat att promemorian hade innehållit mer diskussioner kring vikten av effektutvärderingar och kunskap om hur sådana genomförs och används.

Granskning av konsekvensanalyserna

En viktig aspekt av förslagen i promemorian är att konsekvensutredningarna ska följas upp och granskas. IFAU är av åsikten att om konsekvensutredningar ska bidra till ökad kunskapsunderbyggnad bör de kontinuerligt följas upp och granskas i ett brett perspektiv. Hur en sådan bredare granskningsfunktion skulle kunna implementeras och organiseras har inte kunnat genomföras inom

Datum

2022-11-03

ramen för arbetet med ”Bättre konsekvensutredningar”. IFAU menar att en sådan analys borde göras.

I detta ärende har generaldirektören Maria Hemström Hemmingsson beslutat. Martin Söderström har varit föredragande.

Maria Hemström Hemmingsson

Martin Söderström